

Ίστορικά - Έθνικά

■ Σχέδιο συστηματικής εξόντωσης τῶν Χριστιανῶν

Ἡ Γενοκτονία τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου

1916-1923*

Μέρος Δ΄

Τὸν ἐπίλογο τῆς τραγικῆς Ποντιακῆς Γενοκτονίας ἀποτέλεσε ὁ βίαιος ξεριζωμὸς τῶν ἐπιζώντων μετὰ τὴν νίκη τῆς Τουρκίας.

Μὲ τὴν συνθήκη τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν ἤρθαν στὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ τελευταῖα ζωντανὰ ὑπολείμματα.

Κανεῖς Ἑλληνοπόντιος δὲν ἀπέμεινε στὴν ἱστορικὴ του πατρίδα, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ βίαια ἐκτουρκίστηκαν καὶ ἐξισλαμίστηκαν.

Γράφει στὴν «Ίστορία» τοῦ ὁ Κ. Γ. Βαλαβάνης:

«Ολόκληρος ἡ περιφέρεια τῶν χωρίων Ριφαιγιέ, Κατήκιοι, Κονδύλια, Πισιοῦρ, Αλατσά Χάν, Μονδολάς, Μεντέμελη, Χιντσιρη, Ἀναστός, Γαμεσλή καὶ Ἀλεκόντς μὲ πληθυσμὸν ὀχτῶ περίπου χιλιάδων ψυχῶν ὑπέστησαν βίαιον ἐκτουρκισμὸν καὶ συνολικόν».

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων, τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1994, ψήφισε ὁμόφωνα τὴν ἀνακήρυξη τῆς 19ης Μαΐου ὡς Ἡμέρα Μνήμης γιὰ τὴν Γενοκτονία τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου τὴν περίοδο 1916-1923.

Ἡ ἀναγνώριση αὐτῆς δικαίωσε ἠθικὰ τὸν Ποντιακὸ Ἑλληνισμό.

* * *

Ἐπίμετρο (ἐκτοπίσεις)

Α' ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΑΣΣΕΙΑΣ

ΠΥΡΡΠΟΛΗΘΕΝΤΑ ΧΩΡΙΑ (μέχρι Νοέμβριο 1921)

Περιφέρειας Ἀμισοῦ

Χωριά	Οικογένειες	Χωριά	Οικογένειες
1. Χατζή Ἰσμαήλ	70	34. Τάνκα Ἀρλού	40
2. Τερελέρ	300	35. Σαμλού Οὐσάκ	60
3. Γιλανλή Δερε	80	36. Τιρεκλέρ	50
4. Ἀβὰ Τεπέ	65	37. Ὅρμανός	70
5. Καρὰ Γκιόλ	50	38. Ἀρατσούν	60
6. Πινεντσέ	80	39. Σαρη Κλισέ	70
7. Τσιγάρ	90	40. Ἀγιακλή Ὀλάν	40
8. Σαμπιό	60	41. Ταφχάν Κιοϊ	40
9. Τὰς Τινέκ	65	42. Δουντονισιάκ	50
10. Παπὰς Μεχαλεσί	80	43. Ἴζάλ	44
11. Ἀβζόγλου	60	44. Βαγιόγμιεν	40
12. Σαρού Μαματάμ	50	45. Γιάγπασαν	100
13. Τέβ Κιρές	150	46. Σαρη Γινάρ	120
14. Κιουργονλή Γιατάκ	40	47. Γιαγλά Κερεσί	100
15. Ἀλάν Κιοϊ	130	48. Κισλάν ἀγά	50
16. Γκαμάν	40	49. Κερσιγλι	50
17. Κιουρταλάν	70	50. Πολίτογλου	50
18. Κούρτογλου	60	51. Τουρακμάν	130
19. Κιλατζικ	70	52. Ἀσρέ Μεχαλεσί	180
20. Κέλκαγια	60	53. Τσινικ	300
21. Τίπ Καγια	20	54. Καράτουσλου	50
22. Ἀσάρ ἀγά	120	55. Οὐζούν Γριζ	40
23. Κιρὰ Χαρμάν	50	56. Μπουγιουκλή	90
24. Ὅξε	170	57. Καστάν	60
25. Ἰντσέ Κερίλ	20	58. Καραμούχ	50
26. Σιναμάπαν	25		
27. Πέλ Κιργί	40		
28. Ἰορδάνογλου	40		
29. Κιαβούρ Γιουρλού	40		
30. Πασᾶ Γιατάκ	20		
31. Τσιμενλή	35		
32. Καρὰ Περτσικ	150		
33. Τσαουαλάμ	70		

ΠΥΡΠΟΛΗΘΕΝΤΑ ΧΩΡΙΑ

Περιφέρειας Κάβζας

Χωριά	Οικογένειες	Χωριά	Οικογένειες
1. Γιαγ Πασάν	70	14. Σουλεϊμάν Κιοϊ	75
2. Καραλιγράν	55	15. Κιόζογλου	280
3. Τασολούκ	15	16. Τασλικ	10
4. Τσελι	15	17. Έτόγλου	80
5. Παγιαζ	60	18. Κιοπποτή Νταγ	30
6. Όσμάνογλου	47	19. Καβακτοσή	58
7. Αγ Προυσάκ	63	20. Καβανίτς	25
8. Χατζή Τεπέ	35	21. Παλάζ	35
9. Σιχ Κιοϊ	38	22. Καπλάν	95
10. Κιοζτηρούζ	240	23. Έρσαντίκ	97
11. Τσιφιλ	98	24. Ίκές Σερεντσίν	100
12. Βεριζικ	15	25. Γιλχιντή	40
13. Κιόβτσε	200	26. Γιουβά Πουρτούκ	25

Πάφρα

1η αποστολή, 535 άνδρες (μεταξύ τους 7 ιερείς). Δολοφονήθηκαν στην καμένη εκκλησία του χωριού Έλιζλή.

2η αποστολή, 300 άνδρες, περίπου. Τους έκαψαν ζωντανούς στην εκκλησία του Σελαμλίκ.

3η αποστολή, 780 άνδρες. Δολοφονήθηκαν στην εκκλησία του Κιοβτσέ Σου.

4η αποστολή, 35 άτομα. Έκτοπίστηκαν στο Έλβιστάν (κοντά στο Μαράς της Συρίας).

Έκτοπίσεις, περιοχή Άμισού-Πάφρας (Ιούνιος 1921 και έπειτα)

Έξοντώθηκαν εν Καβάκ
και Τζουμπούς χάν

1η αποστολή	2.000 άνδρες
2η αποστολή	1.900 άτομα
3η αποστολή	2.000 άτομα
4η αποστολή	560 άτομα

Λεηλασίες

(1920-1921) χωριά: Τσεπαΐλ, Γκιόκ Τσικούρ, Χατζή Βέη, Κιζ

Καληράν, Έρσαντούκ, Κοτσά, Κουτσούκ Σαρατσικάς, Γκιόλ Γιουνού, Παντάρα, Κάμεμιτς, Ίντικ Πουνάο, Στριτς Δάγ, Κάντιρσλαν, Σέρνιτς, Καντιρ Τάν, Σαναρτσή, Καρασούμ, Σαραϊτσίκ, Κασλάν, Ντουσγιούρ, Πουρτουκ Τσίφτ.

Β' ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ

Πληθυσμός πριν τον α' παγκόσμιο πόλεμο	82.275 άτομα
Μετά τις έκτοπίσεις	57.591 άτομα
Από το 1914 ως το 1922 έχασαν την ζωή τους βίαια	27.216 άτομα

Έκτοπίστηκαν οι έλληνικοί πληθυσμοί των πόλεων Φάτσας, Οινόης, Τσάγγερις, Ίνέπολης, Κασταμονής, Σαφράμπολης, Τόσιας, Σουγουρλή/Σουγκουρλού, Τοκάτης, Κοτυώρων και όλων των γύρω από αυτές τις πόλεις, χωριών.

Στην έπαρχία αυτή υπήρχαν 165 ελληνικές κοινότητες με 425 εκκλησίες, 300 σχολεία με 20.000 μαθητές.

Έκτόπιση των Τριπολιτών

Σύμφωνα με τον Βαλαβάνη Κ. Γ., από τις 16 Νοεμβρίου 1916, όποτε άρχισε ή έκτόπιση των κατοίκων της Τριπόλεως και της περιφέρειάς της, ως το Μάρτιο του 1917, ο πληθυσμός αυτής της περιοχής μειώθηκε κατά 20% φτάνοντας από (περιφ. Τρίπολης 13.345 + περιφέρεια Έλεβής 1.850) 15.195 άτομα σε 12.000 περίπου. Οί επιζήσαντες ταλαιπωρήθηκαν ως τον Αύγουστο του 1918. Τα κατάλοιπα του άλλοτε άνθηρου πληθυσμού της περιοχής αυτής, άφου εγκαταστάθηκαν για ένα διάστημα στην Κερασούντα, υποχρεώθηκαν, έπειτα, να μεταφερθούν στην ρωσική Εύπατόρια. Κατά τον Σακκά Γ. Ηλία, οί Έλληνες της Τρίπολης έκαναν την έξης διαδρομή: Τρίπολη-Έσπια-Κεσάπ-Τασχανέ-Άγτεπε-Κουλάκαγια-Ίκι Σουί-Ντάμ Ντερέ-Ασαρτζίκ-Τάμζαρα-Γαράσαρη/Νικόπολη-Κόσκοϊ-Σούσεχιρ-Μπίρκ, άπ' όπου (άφου πέθαναν εκεί πολλοί από την πείνα και τις επιδημίες) οί επιζήσαντες «διεσπάρησαν στις μεταξυ Καρά Χισάρ και Τοκάτ περιφέρειες, όπως το Καρά Χισάρ, Κιόσκιοϊ, Χαμιτιέ, Ρεσατιέ, Νίκσαρ, Έρπαα, Αμάσεια» κτλ.

**Γ' Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΤΡΙΠΟΛΗΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΤΟΠΙΣΗ ΤΟΥΣ**

(κατὰ Βαλαβάνη Κ. Γ.)

Περιφέρεια Τριπόλεως	Οικίες	Ἐκκλησίες	Σχολεῖα	Πληθυσμὸς
Τρίπολις	355	2	2	2.300
Ἰσραήλ Ματέν	150	1	1	775
Ἔσπιε	90	1	1	450
Κουσκουλή Ρουμ	40	1	1	200
Κούρτπελι	60	1	1	300
Τσιπραήλ Ρουμ	50	1	1	250
Ακ-Κιοῖ Ρουμ	60	1	1	300
Τικμὲν	40	1	1	200
Λαχανὰς	180	2	2	900
Κιρλίκ	40	1	1	200
Καραερίκ	80	1	1	400
Παλακλού Ρουμ	180	1	1	600
Ἀγαλούκ	50	1	1	250
Κουράν Ματέν	55	1	1	270
Κεπέκ-κληρσε	180	1	1	900
Ἑρμενήκιοῖ	80	1	1	400
Κοζ-πουκί	80	1	1	400
Παλκὰν	55	1	1	275
Καρά Κινέγ	75	1	1	275
Πελετσιά	40	1	1	200
Τσακράκ	280	2	2	1.400
Κιουνέγ	90	1	1	450
Γενίκιογι	100	3	3	500
Τσελλαλού	70	1	1	350
Νιγέλ	60	1	1	300
Τεβεκλή	40	1	1	200
Ἀσλαντσούκ	40	1	1	200
Σύνολο:	2.620	32	32	13.345

Περιφέρεια Ἐλεβῆς	Οικίες	Ἐκκλησίες	Σχολεῖα	Πληθυσμὸς
Μεταλλεῖον Σατοῦ	80	1	1	400
Μεταλλεῖον Ἐσσελή	180	1	1	900
Ἐλεβή	90	1	1	550
Σύνολο:	350	3	3	1.850

Δ' ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΚΟΛΩΝΙΑΣ

Βίαιοι έκτουρκισμοί

8.000 άτομα από τὰ χωριά πὺ ἀκολουθοῦν ἐκτουρκίστηκαν βίαια καί, στὴν συνέχεια, οἱ κάτοικοί τους ἐκτοπίστηκαν στὴν περιοχή τῆς Σεβάστειας: Πισιούρ, Αλατσὰ Χαν, Μενδολάς, Μεντέμελη, Χιντζίση, Ἀναστός, Γαμισλή, Ἀλεκόντς, Ριφάγια, Κατήκιοϊ, Κονδύλια.

Πλήρης ἐξόντωση

Ὅσοι κάτοικοι τῶν χωριῶν, πὺ ἀκολουθοῦν, δὲν ἐξοντώθηκαν, ἐκτουρκίστηκαν βίαια, 26 οἰκογένειες τοῦ χωριοῦ Κόρατσα καὶ 35 οἰκογένειες τοῦ χωριοῦ Κατωχώρ. Ἐξοντώθηκαν πλήρως οἱ κάτοικοι τῶν χωριῶν: Κόρατσα, Στρεφή, Καρακεβιζίτ.

Ἐκτοπίσεις στὴν Τοκάτη

Χωριά	Προηγ. πληθ. (οἰκογ.)	Πέθαναν (ἄτομα)
Μπάλτσανα	280	458
Τρουψή	350	118

Θάνατοι ἀπὸ πείνα

Πέθαναν ἀπὸ πείνα ἀποκλεισμένοι οἱ κάτοικοι, 12.000 περίπου, τῶν χωριῶν πὺ ἀκολουθοῦν: Κιζίκ, Παζάρ Πελέν, Τσαμλή Καλέ, Κούλελη, Παναγία, Ἴνονου, Καγιά Τιπί, Κοβατσούκ, Μαρασούλ, Τσλέπ, Δερέκιοϊ, Κιόβτεπε, Ἀρμούτ, Τσαϊρί, Κούρβαση, Κανλή Καγιά, Τσέτουρα, Δερέταμ, Πιρέδετε.

Ἐρημώθηκαν τὰ χωριά (δι' ἐκτοπισμοῦ τῶν κατοίκων): Πασλάκ, Κιουρτίν, Κόγιαλα, Γιατμίς, Σούλη, Κουλάκ Καγιά, Βαϊράμ, Τανισμά, Ἀρτός, Κιαβούρπικι, Κιοπλις Ἰναγέτ, Ἀχιολί, Σεμέν, Ἀρμούταλα, Σινανλή, Καβάκκλησια, Ἰνταλα, Πέγιαλαν, Ἀλητσόν, Μεταλλεϊον Τσοράκ Γιοβσάν, Μιχάλ Τσορσιμού, Κοπενέν, Χασάν Ταμήν, Χαφσούλ, Ἄμελη, Δεϊρμέν Τας, Σαχνὰ Τσιμέν.

Κάτοικοι (πρὸ πολέμου): 20.000

Έκτοπίστηκαν όλοι οι άνδρες: 10.000

Έξοντώθηκαν στα τάγματα εργασίας (ώς τὸ 1915): 3.000

Επὶ κεμαλικῆς ἐποχῆς (1919-1921) ἀπαγχονίστηκαν ἢ θανατώθηκαν μ' ἄλλους τρόπους: 3.000.

(Τέλος)

